

nak ki annyi pénzt, bármilyen artisztikus becsük legyen is. Véleményünk azonban módosulna, ha figyelembe vennők, hogy a művész mily sok időt és fáradságot kénytelen egy oly bizarr példányra fordítani, mennyit kell vele bibelődnie. Japánban, hol a törpefakultuszt igazi művészetnek tekintik, egy-egy jelesebb példányért szivesen fizetnek bármily árt.

Ezek a különleges fa-furcsaságok sokszor madár vagy állat után vannak mintázva s ugyanegy edénybe ültetett három, négy vagy még több fa összefonódásából származnak. Egyik legközönségesebb forma egy kifejlett fán néhány egyforma ágat választani ki. Mindeniknek alsó végéből egy héj-gyűrűt eltávolítanak, s a lehántott részt valami agyaggal veszik körül, amelyet mohával fednek be, s az egészet dróttal vagy faháncscsal körülkötözik. A mohát és agyagot szünetlenül nedvesen tartják s a fa neme szerint módosuló három hónap vagy két év letelte után az ág gyökereket ereszt az agyagba. Az egész idő alatt nagy gondot fordítanak a növése, úgy hogy mikor végre a gyökeret eresztett ág elválasztatik az anya-fától, már a kezelés előrehaladott stádiumában van. Három-négy ily ágat, mely most önálló fává lett, együvé ültetnek egy alkalmas földdel megtöltött szűk edénybe, s a nevelést és kezelést folytatják. Ily módon a különöz fák létrehozására szükséges idő lényegesen megrövidül, de még így is harminc-negyven évig eltart, míg a fa tökéletes lesz.

Nálunk még nincs piacza ezeknek az érdekes specialitásoknak, úgy látszik, izlésünk nem követi ebben a japánit. De mint az emberi találékonyság, ipar és szorgalom példája, mégis számot tarthat érdeklődésünkre a japán törpefa-tenyésztés. V. S.

Előfizetési felhívás „Az Erdő“ czimü lapra.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy az Országos Erdészeti Egyesületnek *Az Erdő* czimü, havonként kétszer megjelenő lapkiadványára előfizetni és azt az erdészeti altisztek, erdő- és vadőröknek előfizetésre ajánlani sziveskedjenek.

A lap czélja tudvalevően az erdészeti és vadászati szakismereteket, valamint a mezőgazdaság és állattenyésztés, halászat stb.

köréből vett tudnivalókat oly terjedelemben tárgyalni, amint arra kis erdők birtokosainak és kezelőinek, valamint erdészeti és vadászati altiszteknek szükségük van. Emellett szórakoztató rovatokkal is bír a lap.

A műszaki segédzemélyzet oktatására és nevelésére hivatott erdőtiszteknek a lap tartalmáról szintén tudomással kell birniok, kívánatos tehát, hogy az erdőtiszti körökben is minél nagyobb elterjedéssel birjon és onnan minél többen lépjenek a lap munkatársai közé.

A *Sugár* Károly és *Balogh* Ernő m. kir. erdőmesterek szerkesztésében megjelenő lap előfizetési díja egy évre 4 K, mely a *Franklin Társulat* czimén küldendő be. (Budapest, IV., Egyetem-utca.)

FAKERESKEDELEM.

A pénzválság és a fakereskedelem. A faáraknak azt az örvendetes emelkedését, amely az utóbbi években észlelhető volt, a közelmúltban komoly veszedelem fenyegette. Nem mintha a faüzlet maga romlott volna meg, mert hiszen a fafogyasztásban lényeges változás nem állott be, hanem mert az általános pénzdrágaság következtében sok saját tőkével nem rendelkező favállalattól hitelezői megvonták az azelőtt bőségesen kínált hitelt. Amikor pedig egyes vállalatok fizetéseképtelenek lettek, a hiteltnyújtó bankokban a bizalom is megrendült a faüzlet iránt, ami még nagyobb bajok kuforrása lett.

Igazán sajnálatos lett volna, ha ezen pénzügyi krízis következményeképen virágzó fakereskedelmünkben az erdőgazdaságra is visszaható oly visszaesés állott volna be, amely csak hosszabb idő múlva lett volna kiheverhető. A pénzpiacz kedvezőbb helyzete és az a körülmény, hogy a fizetési zavarokba került nagyobb vállalatok ügye a békés rendezés útján van s elvégre a bankok is saját érdekükben kénytelenek lesznek a megvont hitelt — habár gondosabb mérlegelés alapján — újból megnyitni, arra a reményre jogosít, hogy fakereskedelmünk csakhamar ismét rendes mederbe kerül és a mostani válságnak mélyebbreható következményei nem lesznek.

A mulófélben levő válság okait érdekesen és elismerésreméltó őszinteséggel tárgyalja Székely Ignác, a Magyar Fakereskedő szerkesztője „A pénzválság és a fakereskedelem“ című röpiratában.

A szerző reámutat arra a nagy áremelkedésre, amely az utóbbi évek nagy fakereslete és a dráguló munka- és fuvarbérek következtében beállott. Az 1902. és 1907. évekre vonatkozó árakat érdekesnek tartjuk ideiktatni:

a) Puhafa-czikkék:

Osztályozatlan luczfenyődeszka:

		Budapesti piaci árak	
		1902-ben	1907-ben
		per köbláb	
Erdélyi	$\frac{3}{4}$ — $\frac{8}{4}$ ''	8—12''	1·20 K 1·66 K
"	"	5—7''	1·02 " 1·46 "
Felsővidéki	"	8—12''	1·12 " 1·44 "
"	"	5—7''	0·96 " 1·32 "

Osztályozatlan jegenyefenyő-deszka:

		Budapesti piaci árak	
		1902-ben	1907-ben
		per köbláb	
Erdélyi	$\frac{3}{4}$ — $\frac{8}{4}$ ''	8—12''	0·98 K 1·34 K
"	"	5—7''	0·88 " 1·24 "
Felsővidéki	"	8—12''	0·92 " 1·28 "
"	"	5—7''	0·82 " 1·16 "
Léc és zárléc			0·84 " 1·28 "

b) Keményfa-czikkék:

		Piaci árak	
		1902-ben	1907-ben
		per köbméter	
Szlavoniai tölgyexportrönkök		70.— K	140.— K
Magyarországi tölgyexportrönkök		45.— "	70.— "
Tölgyfriz, széles		84.— "	110.— "
Tölgyfriz, keskeny		76.— "	100.— "
Párisi áru I. (oszt.)		104.— "	130.— "
Merkantil deszkák		64.— "	90.— "
I. rangu tölgytalpfa (darabja)		3.— "	5·50 "
Bükkfadeszka gőzöletlen		38.— "	52.— "
Bükkfadeszka gőzölt		44.— "	58.— "
Bükk-hasábfá per waggon		144.— "	210.— "

Az árak budapesti, illetőleg fiumei paritással értendők.

Az áraknak ez az emelkedése, nemkülönben néhány jó aratási eredmény a fakereskedelem rendkívüli fellendülését eredményezte. A faüzlethez azonban általában nagy forgó tőke kell, mely csak hosszabb idő múlva térül vissza, a multhoz képest azonban ez a forgó tőke ujabban még mintegy 50%-kal emelkedett, mert a munkások és a fuvar drágább lett és a fa kiszállítására szolgáló berendezéseknek nálunk rendszerint a fakereskedőt terhelő költsége emelkedett annál is inkább, mert a fuvarerő hiánya ujabban igen sok helyen arra kényszeríti a favásárlót, hogy vasutat építsen.

Ily viszonyok között nagy szerepe jutott a hitelnek a fakereskedelem terén, de ez a hitel könnyen volt kapható, sőt kínálták, mert a faüzlet mint jól jövedelmező kereskedelmi ág volt ismeretes. A bankok szívesen finanszírozták a faüzleteket és váltóikat szívesen leszámították. Ezek a váltók természetesen nem váltottak be az esedékesség napján készpénzzel, ez csak az üzlet későbbi folyamán, amikor annak bevételei szaporodnak, a befektetések pedig jórészt befejezvék, történt.

A hitel bőséges kínálata (ügynökök útján is) sok vállalkozót, aki saját tőkével ugyszólván egyáltalában nem bírt, arra csábított, hogy a „nagytermelők“ sorába lépve, nagyszabású, erejét felülmúló üzletekbe bocsátkozzék, melyeknek a hitelviszonyoknak kedvezőtlenebbre fordultával össze kellett roskadniok, annál is inkább, mert a bankok drágán adták a pénzt és busás kamaton kívül rendszerint még a tiszta nyereségből is részesedést kötöttek ki maguknak.

Székely a hazai fatermelési vállalatokba fektetett tőkét 150 millió koronára becsüli, mely összegből legalább 100 millió korona a tartozás.

A részvénytársasági alapon szervezett s általában azok a cégek, amelyek csak egy bank hitelével éltek, nagyobb megválságok nélkül estek át a válságon, mert az illető bankok nagyobb összeggel lévén érdekelve, ellenőrizték az üzletmenetet és saját érdekükben óvakodtak azt a hitel teljes megvonásával tönkretenni. Sokkal rosszabbul jártak az oly cégek, melyek több hitelezővel bírtak, mert ezektől a hitel megvonatott és a tartozás rögtön visszafizetése követeltetett. A legkedvezőtlenebb helyzetben azonban azok voltak, akiknek üzlete ugyszólván tisztán szivességi váltók útján beszerzett tőkére volt alapítva. Ez már nem tartozik a reális, tisztességes üzletek körébe és Székely Ignác kemény szavakban

jellemzi azt a könnyelműséget, amelylyel oly czégeknek is nyújtottak bő hitelt, amelyek arra a kereskedői tisztesség hiánya folytán érdemesek nem voltak.

De ha már ilyenek voltak a viszonyok, akkor nagy hiba volt a hitelezők részéről a korlátlan bizalom teréről minden átmenet nélkül a teljes bizalmatlanság másik szélsőségébe átsapni, mert erre okot maga a faüzet nem is szolgáltatott.

A mostani válság Székely szerint nem volt üzleti válság, hanem egy ideig pénzválság, amely azonban most már a bizalom válságává lett.

A válság tanulságait Székely a következőkben vonja le: Ne forduljanak a fakereskedők a szükséges hitelért több pénzintézethez, hanem lépjenek egygyel állandó összeköttetésbe, a szivességi váltók rendszere pedig érjen véget, helyettük az őszinteség és kereskedői tisztesség fogalma emelkedjék arra a magas színvonalra, amelyen a nyugati külföldön áll.

Ezekben ismertettük Székelynek röpiratát, amely a helyzet teljes ismeretén alapul. A helyzetrajzhoz tehát nincs hozzátenni valónk. De az orvosszerek sorát egy lényegős tényezővel tudjuk gyarapítani. A faüzletet mostanában a szükséges befektetések teszik nehézkesé, ezek kötnek le nagy tőkétet hosszabb időre, ezeket kell néhány évi üzlettartam alatt amortizálni.

Nem természetesebb-e, hogy ezek a beruházások az erdőbirtokot terheljék, amely azokat nemcsak egy vállalat során használja, hanem kellő kivitel mellett állandóan értékesítheti s így hosszabb idő alatt is törlesztheti a befektetett tőkét?

Nem szól-e a mostani válság tanulsága is az általunk propagált házi kezelés mellett, amely mentesíti a fakereskedőt a reája terhes befektetésektől és sok gondtól, nem is szólva az erdőbirtokra és a közre származó haszontól?

A fakereskedelem hitelviszonyainak rendezésén kívül tehát *az erdőgazdasági hitel szervezését* is rendkívül fontos tényezőnek tartjuk a jövőnek egészséges alapon való kiépítésénél. Erről közelebbről bővebben.

Ezekkel kapcsolatosan röviden idejegyezzük a helyzet javulásának jelenségeit. Ezek közé első sorban a fizetéseképtelenné lett nagy czégek ügyeinek rendezését kell sorolni.

Igy a Steinherz B. cég ügye, amely Erdélyben (Veresviz) és Dermanesti-ben, Romániában birt nagy üzletekkel, olymódon nyert egyelőre rendezést, hogy a hitelezőknek mintegy 80%-a meg-egyezett abban, hogy részvénytársaságot alakít és követeléseik ezen részvénytársaság elsőbbségi részvényei alakjában nyernek kielégítést. A részvénytársaság Román fakiviteli R. T. néven tényleg meg is alakult. Elnöke báró *Feilitzsch* Artur lett. A részvénytársaság alakításában részt nem vett hitelezők arra törekzenek, hogy a társaság követeléseiket magára vállalja. A részvénytársaság alap-tőkéje $6\frac{1}{4}$ millió korona, ebből 5 millió elsőbbségi részvény, $1\frac{1}{4}$ millió törzsrészvény.

A második fizetésképtelen nagy cég az a konzorcium volt, amely nemrégén megvásárolta a beszercezaszódmegyei ilva-völgyi erdőket és a Szolnoki egyesült gőzfűrész és őrlőmalom r.-t.-ből, Lówy H. és társa szegedi és Kohn Emil tokaji fakereskedőből állott. Ez az ügy olyképen nyer megoldást, hogy Lówy és Kohn kiválnak a konzorciumból, a szolnoki r.-t. pedig a bécsi Unionbank patronátusa alatt működő Fakereskedelmi r.-t.-gal társult. A szolnoki társaság részvénytőkéjét 800.000 koronáról 1.5 millióra emeli fel és az új részvényeket a bécsi vállalat veszi át.

A helyzet higgadtabb megítélésének jele, hogy a fizetési zavarokba került Melik, Dobriban és Markovits szegedi cég, továbbá több kisebb cég hitelezőitől hosszabb időhaladékot nyert ügyei rendezésére.

Helyreigazítás. Az Erdészeti Lapok legutóbbi számában „A fakereskedelem helyzetéről“ közölt tudósításban a fizetésképtelen fakereskedői cégek között Reizman Herman kisvárdai cég is fel volt sorolva. Időközben arról értesülvén, hogy a nevezett cég ügyei teljesen rendezettek, a fizetésképtelenség esete tehát nem forog fön, sietünk multkori közleményünket jelen sorainkkal helyreigazítani.

